

jeg, at man vil være istand til at faae en saadan Tiendeafløsning som den, han nævnte. Det er deri, at jeg ser Faren, men det kunne vi jo altid se nærmere paa. Foreløbig er jo kun dette Forslag til Behandling, og saalænge som der kun er Tale om at forandre Lidt i Enkeltighederne, agter jeg ikke at indtage en anden Stilling end den, jeg hidtil har indtaget. Jeg haaber herved at have tydeligtgjort min Stilling, samt at jeg ikke er nogen Modstander af Lovforslaget. Min Stilling er nu den samme som tidligere, og jeg vil være med til med de Øner, som jeg har, at bearbejde dette Lovforslag saaledes, at det kan blive saa godt som muligt.

Der er fra flere Sider og da navnlig fra det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Sund) fremkommet den Udtalelse, at Lønningerne være for smaa. Jeg kan ikke negte, at jeg fik det Indtryk af det nævnte ærede Medlems Udtalelse, at han mente, at gode Præster og dyre Præster være to Ting, som næsten være ensbetydende Begreber. Deri har det ærede Medlem sikkert ikke Ret; han maa vide, at aldrig har Kirken været bedre end, da Apostlenes Heste brugtes, aldrig har Kirken været mere levende, end da den sagde: „Ejlv og Gulb haver jeg ikke.“ Det maa det ærede Medlem vide (Kjer: Han veed det ikke.), jo, det ærede Medlem veed det godt, han er godt bevandret paa det kirkelige Omraade. Han maa vide, at aldrig har Kirken været mere levende, end da den var mest fattig. Ganske vist ere Folketirken og den kristne Kirke ikke ensbetydende Begreber, det indrømmer jeg, for at man ikke skal falde over mig paa det Punkt. Men naar der spørges, om Lønningerne her ere forsvarlige eller ikke, og det ses, at vi byde 1,600 Kr. til unge Mænd + Præstegaarde + 200 Kr. naar der er flere Kirker, + gode Udgifter, saa forstaaer jeg ikke, at det ikke skulde være muligt for saadanne unge Mænd med denne Lønning at kunne staae sig de nødvendige Bøger — man maa udfylde mig, det forstaaer jeg ikke. Det er ingen Vre for danske Theologer, at man i denne Tid ser, at, naar de opfordres til at reise ud som Præster til Grønland eller Amerika, saa Ingen vil gaa derud. Jeg tror, at, hvad der arbejder sig frem under temmelig trange Raar — og jeg kan selv tale af Erfaring i saa Henseende — det bliver i Reglen sundt og godt Arbejde. Det Gæste, som adler Menneestet, er dog egentlig Arbeidet.

Naar man endvidere fra enkelte Sider har opfattet det, som om det var mig ligegyldigt, om der blev Overtalning eller ikke, da forstaaer jeg heller ikke det. Jeg har udtrykkelig sagt, at efter det Forslag, som forelaa, vilde der blive omtrent 1 Million Kr. tilovers, og selv om der gives mere Løn — det skal jeg være med til paa et eller andet Punkt, naar det kan muliggjøre Loven — kunde jeg dog ønske et tilfældigt Overtalning til

de af mig nævnte Formaal og til, at der kan finde, hvad jeg kalder en lempelig Tiendeafløsning Sted, saavel som til Ordningen af andre Forhold samtidig dermed, jeg tænker her paa Kjøbenhavn og Kjøbstæderne. Jeg ringegæter altsaa paa ingen Maade et Overtalning, tværtimod vil jeg ikke være med til noget Lovforslag, uden at der bliver et tilstrækkeligt Overtalning. Vi kunne da siden tale om, hvad det skal bruges til.

Jeg er ikke enig med det ærede Medlem for Maribo (Sund) i, at det skulde være noget saa forstrækkelig udemokratisk at affkaffe Folketirken. Jeg skal med Fornøjelse være med dertil. Jeg udtalte forleden Dag, at jeg stod paa et frikirseligt Sted, men med det Samme udtalte jeg, at jeg ønskede dette Forhold udviklet langsommere for Folkets og for flere Hensyns Skyld. Mig personligt kunde Sintet være jævner, end at gaa med til at ophæve Folketirken; men jeg hører jo nok, at det ærede Medlem ikke vil være med dertil. Naar han imidlertid troede, at det vilde medføre en ugunstig Stilling for de Fattige, saa veed jeg ikke, hvorledes det ærede Medlem læser Historien. Jeg tror, at, naar han læser Historien og tænker Tanken til Ende, saa maa han sige sig selv, at hverken i den første Menighed eller i de Lidet, da der ingen Folketirke eller ingen fast lønnet Geistlighed var, have de Fattige maattet faaue Sjælesørgere eller de Præster, som de ønskede. Det er mig heller ikke bekendt, at man i Amerika, hvor der hverken er Statskirker eller Statspræster, faaue Kirker eller Præster. Tværtimod har jeg hørt derfra, at man oversømmes af Præster og Kirker (Brix: De ere da ogsaa derefter), Det kunde dog være, at de Herrer, som afbryde mig, dog ikke kende Forholdene saa nøie, som man skulde tro efter den Sikkerhed, hvormed de afbryde mig. Jeg tror overhovedet ikke paa slike Stildringer af Menighederne i Amerika, thi man faar ogsaa Andet at høre, og det fra meget paalidelige Kilder. Men deraf følger ikke, at jeg skulde være enig med det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjer) i, at, da jeg stod paa et frikirseligt Sted, saa maatte det være mig ligegyldigt, hvorledes Midlerne anvendtes naar de blot anvendtes til kirkelige Diemed. Nei, ingenlunde, jeg forstaaer ikke, at man kan indtage det Standpunkt. Hvorledes man end stiller sig til Folketirken, saa er det ingenlunde — kulturhistorisk set — ligegyldigt, hvorledes disse Midler anvendes, enten de anvendes til at give enkelte Præster større Løn eller til andre religiøse Formaal. Det ærede Medlem kan dog ikke mene, at det er aldeles ligegyldigt, enten man paa Heber eller vidstrakte Gane har Præster eller ei, da vi nu engang have Folketirken. Ja, ophæve vi den, saa er det en anden Sag; men jeg tror dog, at hvilket Standpunkt det ærede Medlem end indtager, kan det fra Udviklingens Standpunkt vel have sin Interesse, hvorledes disse Midler anvendes. Jeg skal